

na stara leta brez vsega, ne, to ne sme biti! Ali pokopati Mirka kakor že toliko drugih. Ne, ne, prizanesi! je nemo kričala v sebi, zvijajoč in stresajoč mu roke, kakor se je zvijalo in stresalo njeno staro telo, nenadoma prežeto s skoraj mlado močjo, porojeno iz njenega obupa.

Zdrznil se je, večkrat se je zdrznil in z izrazom muke spet odprl kalne oči. Z voljo svojega skoraj obsedenega pogleda je ujela njegov poševno se izmikajoči pogled, kakor bi v čvrsto zanko ujela prhutajočo ptico.

»Mirko!« ji je privrelo iz trpinčene globine. »Če boš...« Ne, tega ni mogla izgovoriti do kraja, besede »umreti«. Globoko, skoraj hreščeče je zajela sapo.

»Mirko! Če se ti kaj... zgodi — kaj bo ostalo meni?«

Trenutek jo je gledal osuplo, kakor da je ne razume. Ni se zavedal, da je pred njim ona, njegova mati. Potem mu je komaj opazen, toda premeten nasmešek prebegnil desno stran obraza, kakor bi nekaj vzplapolalo in ugasnilo. S težkim, okornim jezikom, toda dovolj razločno ji je odgovoril:

»Pet tisoč ton svinca.«

Odlomek iz romana »Hiša večera«

DNINARJEVA SMRT

Robert Frost

Sedela je za mizo, v luč strmeč
in Warrena čakala. Ko je začula
njegov korak, pa je po prstih stekla
skozi mračan hodnik in ga prestregla
tam zunaj v veži. »Silas se je vrnil.«
Potisnila ga je čez prag in vrata
zaprla za seboj: »Bodi z njim dober.«
Vzela mu je in položila v lopo,
kar je prinesel s trga, in ga k sebi
na smrekove stopnice potegnila.

»Sem bil z njim kdaj drugačen kakor dober?
Ampak nazaj ga nočem,« ji je rekel.
»Že ob zadnji košnji sem mu bil dejal:
če greš zdaj, sva midva opravila.
Saj ni za rabo več. Kdo bi ga pa
betéžnega, kot je, pod streho vzel?
V tem, kar še zmore, pa ni zanesljiv,
saj te pusti, ko je najbolj potreben.
Prisluži si le tolikanj, da je
vsaj za tobak in da mu ni potreba
z malho po svetu in kapo snemati.
,Veš,‘ sem mu rekel, ,nimam toliko
da bi te v službo vzel, čeprav bi hotel.‘
,Me bo pa kje kdo drug.‘ ,Naj te, če more.‘
Nič nimam proti, ako si želi
pomagati, ampak kadar začne
tako, že vem, da je nekje nekdo,
ki ga bi rad ob žetvi, kadar je
premalo rók, z denarjem zvabil stran.
Na zimo pa spet pride. Sit sem ga.«

»Pst! Preglasán si: čul te bo,« je rekla.

»Naj čuje, naj: prej ali slej me mora.«

»Ves zdelan je. Zdaj spi ob peči. Nášla
sem ga, ko sem prišla od Rowovih:
pred vrati skednja je čumel in dremal.
Res, žalosten pogled, kar pretresljiv —
ne smej se — nisem ga spoznala, tudi
pričakovala ne — ves spremenjen je.
Boš videl...«

»Kje si rekla, da je bil?«

»Ni mi povedal. Odvlekla sem ga v hišo,
mu dala čaja, kaje ponujála,
poizvedovala, kod se je potepal,
pa vse zastonj: le prikimaval je.«

»Kaj je povedal? Je sploh kaj?«

»Le malo.«

»Le malo? Mary, kar priznaj: dejal je,
da je prišel moj travnik prekopavat.«

»Warren!«

»No, je dejal? Rad bi pač vedel.«

»Seveda je. Kaj pa naj bi? Menda
ne boš zameril starčku te nedolžne
pretveze, ki z njo svoj ugled rešuje?
Pa tudi to je rekel, da boš vedel,
da misli očistiti naš gornji pašnik.
To pesem že poznam, si hotel reči.
Ampak, da si ga čul, kako se mu
jezik zapleta. Dvakrat, trikrat sem
ga ustavila — tak čuden je bil, veš —
da se prepričam, če ne blede v snu.
Se še spominjaš Harolda? Pri nas
je fant kosil, tega je že več let.
Koučal je šolo in zdaj tam v nji uči.
Silas je del, naj ga nazaj pokličeš,
češ da bo na tej farmi, če bi v rôke
pljunila onadva, ko v škatlici.
Kako je vse pomešal! Tale fant
ni slab, je rekel, le preveč učeno
čenča — saj veš, kako sta se ves julij
dajala v tistem strahovitem soncu —
Silas na vozu, skladajoč seno,
fant, z vilami, pa ob njem.«

»No, jaz sem se
držal ob strani, da ju ne bi čul.«

»Kdo bi si mislil, da ga tisti čas
moti še zdaj — kot sen. Res, so stvari,
ki se jih ne iznebimo. Gimnazijec
je imel svoj prav — in to ga je dražilo.
Toliko let, pa še zdaj tuhta razne
ugovore, ki jih takrat ni našel

Razumem ga. Jaz vem, kako je to,
če najdeš pravo misel, pa prepozno.
Latinščina in Harold sta zanj isto.
Vprašal me je, mar ni prismójeno
trditi, da se je uči zato
kot violine — ker mu je pač všeč.
,Fant mi ni htel verjeti, da znam najti
vodo z leskovo šibo. Bogve česa
se je le v šoli učil?' mi je dejal.
Vse to bi rad z njim znova obgovoril.
Predvsem pa bi ga hotel naučiti,
kako je treba skladati seno —«

»Res, to pa zna. Vsak kup sena ti dene
lepo na svoje mesto in povije
ter si zapomni, kje je in kakšna je,
da ga, kadar razklada, zlahka najde,
nabode in odvrže, kakor kakšno
veliko ptičje gnezdo. V tem je mojster.
Nisem še videl, da bi stal na senu
in z njim vred tudi sebe vzdigoval.«

»Če bi ga to naučil, bi mogoče
še bil kdaj kje za rabo, mi je rekel.
Kdor v bukve bulji, ni za nič. Ubožček,
skrbi za druge — za seboj pa nima
ničesar, da bi se lahko ponašal,
in pred seboj ničesar, kar bi mu
bilo v veselje — vse dokler bo živ.«

Kos mesca je zahajal proti hribom,
vlekoč za sabo vse nebo. Njegova luč
ji je v naročje lila. Razgrnila
ji je predpasnik in se dotaknila
slaka, v rosi razpetega od vrtnih gred
do strešnega žlebovja, kot da ubira
na harfo nekaj nežnega, kar sega
v srce človeku tu ob nji — v temi.
»Warren,« je rekla, »prišel je umret domov:
ne boj se, da bi to pot ne odšel.«

»Domov?« se je pošalil.

»Kam pa, Warren?

Vprašanje je, kaj ti pod tem razumeš.
Seve, za nas ni Silas dosti več
kot tisti pes, ki je bil zgrešil sled
in se iz gozdov ves zdelan k nam priklatil.«

»Dom je tak kraj, ki mora te sprejeti,
če moraš tja.«

»Recimo: nekaj, česar
ni treba še posebej zaslužiti.«

Warren se je zravnal, stopil po lopi,
pobral kos palice, prišel nazaj,
ga zlomil v roki in ga vrgel stran.
»Misliš, da je pri nas res bolj doma
kot tam pri bratu? Samo trinajst milj
se vleče pot tja do njegovih vrat.
Po mojem jih ni danes manj premeril.
Čemu ni šel tja? Brat mu je bogat,
direktor banke — to ni majhna stvar.«

»O tem nam ni nič pravil.«

»Vem pa le.«

»Seve, ta bi lahko pomagal. Če bo sila,
se obrnem nanj. Res, moral bi ga vzeti
pod streho, in kdo ve, morda bi ga —
mogoče pa je boljši, kot se zdi.
Ampak pomisli: če bi Silas vedel,
da ima pravico, sklicevati se
na brata in terjati karkoli od njega,
kako da ni o njem nobene črhnil?«

»Le kaj imata med seboj?«

»Veš kaj?

Silas je pač, kar je — nas nič ne moti —
sorodniki pa takih ne trpe.

Nikoli ni nič hudega zagrésil,
zato ne ve, zakaj bi bil on slabši
kakor kdo drug. Čeprav ni nič, se vendar
ne ponižuje, da bi bratu ustregel.«

»Pa tudi živi duši ne bi zlepa
ničesar prizadel.«

»A prizadel
me je: s tem, veš, kako je glávo
naslonil ob ostri hrbet stola in jo vrtel,
ne da bi hotel leči tja na zofo.
Daj, stopi in poglej, kako je z njim.
Pripravila sem postelj zanj. Začudil
se boš, ko ga boš videl — takšen je.
Njegovih dni je konec...«

»Hm, ne vem,
če ni prezgodaj govoriti o tem.«

»Ne, ni. No, pojdi pa boš videl sam.
A prosim te, da ne pozabiš, Warren:
prišel je, da bi ti prekôpal travnik.
Ima že svoj načrt. Ne smej se mu.
Morda ga omeni, morda tudi ne.
Jaz bom sedela in gledala, če bo
ta oblak, ki jadra tamle, zgrésil mesec
ali zadel.«

Zadel ga je. In potléj so
trije tvorili tam nejasno vrsto:
ona in mesec in srebrni oblak.

Vrnil se je — a vendar nekam kmalu —
se spustil k nji, poiskal nje roko in čakal.
»Warren?« ga je vprašala.

»Mrtev je.«
to je bilo vse, kar ji je dejal.

Prevedel Matej Bor